

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Баричук П. В., студентка групи УК-22

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

bar.polina73@gmail.com

[керівник к.е.н., доцент Петренко К.В.](#)

Перш за все, перед тим як почати розглядати питання ролі держави, потрібно зазначити, що собою являє науково-технічне співробітництво. Отже, науково-технічне співробітництво – це своєрідна форма міжнародних економічних відносин, яка постає перед нами у вигляді певної системи економічних зв'язків у деяких сферах, таких як : науки, техніки, виробництва, послуговій діяльності та торгівлі. Така ланка співробітництва існує лише на основі наперед створених та узгоджених, спільних цілей, які закріплені в міжнародних економічних договорах.

Міжнародні науково-технічні відносини мають декілька основних цілей, які при їх досягненні певним чином впливають на міжнародний економічний стан держави. Найголовніша з них це заохочення технологічного розвитку та цивільних досліджень у сфері науки, які включають єдину наукову та дослідницьку діяльність та інші форми співробітництва.[2]

Для раціонального та коректного виконання усіх цілей міжнародного науково-технічного співробітництва, воно розподілилося на декілька форм. Однією з головних форм науково-технічних зв'язків, вона мала вагомий зміст на одному з нових етапів науково технічної революції, така форма являє собою кооперування в інноваційній сфері. У сучасному світі науково-технічна інновація набула поширення та функціонує у трьох певних рівнях:

Перший та головний рівень це науково-виробниче кооперування на особливому рівні фірм: сукупність зусиль та коштів різних компаній для розробки спільних проектів.

Другий рівень науково-технічної інновації являє собою реалізацію спільних науково-технічних певних програм деяким регіональними економічними угрупованнями. На кінець вісімдесятих років у рамках ЄС діяли деякі роботи за приблизно 120 науково-технічними плановими розробками, які у свою чергу отримували кошти для своєї реалізації у повній мірі, з суцільного, єдиного бюджету співтовариства.

І третій, останній рівень це - регіональне та глобальне співробітництво в усіх сферах та галузях науково-технічного прогресу. Хорошим прикладом служить деяка програма науково-технічної інновації "Еврика".[3] Рішення про створення цієї організації приймало 19 країн Європи, і в кінці кінців у 1985р. вони прийняли спільне рішення про її організацію. Основною метою програми є подолання відсталості економіки європейських країн відносно США та Японії. На теперішній час у межах EURICA розробляються та працюють кілька сотень різноманітних проектів (табл. 1).

Таблиця 1

Кооперування в інноваційній сфері та його три рівні.

Одна з головних форм науково-технічних зв'язків	
кооперування в інноваційній сфері	1- Науково-виробнича кооперація на рівні фірм. 2- Реалізація спільних науково-технічних програм регіональними економічними угрупованнями. 3- Регіональне і глобальне співробітництво в авангардних галузях НТП.

Складено за [4]

Аналіз глобальних процесів розвитку дозволив виокремити тенденції в розвитку МНТС: підвищення ступеня інституціоналізації; диверсифікація напрямків співробітництва; географічна диверсифікація МНТС; широке застосування ІКТ тощо. Міжнародне співробітництво у сфері науки виникає та здійснюється на основі виникнення спільнот інтенсивних знань. Розширюється університетська участь у МНТС. Спостерігається зростання науково-технічних публікацій, розширюється роль міжнародних наукометричних баз даних, репозитаріїв, бібліотек, архівів, що мають вебдоступ. Урахування цього дозволяє запропонувати ряд заходів щодо активізації та вдосконалення системи МНТС на основі ноосферного підходу.

Україна представлена у декількох міжнародних рейтингах, що оцінюють її результативність інноваційної політики, інноваційні потенціал та спроможність. Їх поглиблену характеристику дають

Глобальний індекс інновацій – ГІІ (the Global Innovation Index), Зведений Інноваційний Індекс – ЗІІ (Summary Innovation Index – SII), Інноваційний індекс агентства Bloomberg – ІІВ (the Bloomberg Innovation Index), Глобальний індекс конкурентоспроможності талантів – ГІКТ (The Global Talent Competitiveness Index), Світовий рейтинг конкурентоспроможності – СРК (the World Competitiveness Ranking), а також Індекс ефективності переходу до сталого розвитку – ІЕП (New Transitions Performance Index).[1, с.7] Динаміка рейтингів України за чотирма підходами до оцінки інноваційної спроможності за 2014-2021 рр. – ГІІ, ГІКТ, ІІВ, ЗІІ – дозволяє дійти до висновку про наявність пасивної політики та проривів у підтримці інноваторства як бізнесом, так і державою.(рис.1.1).

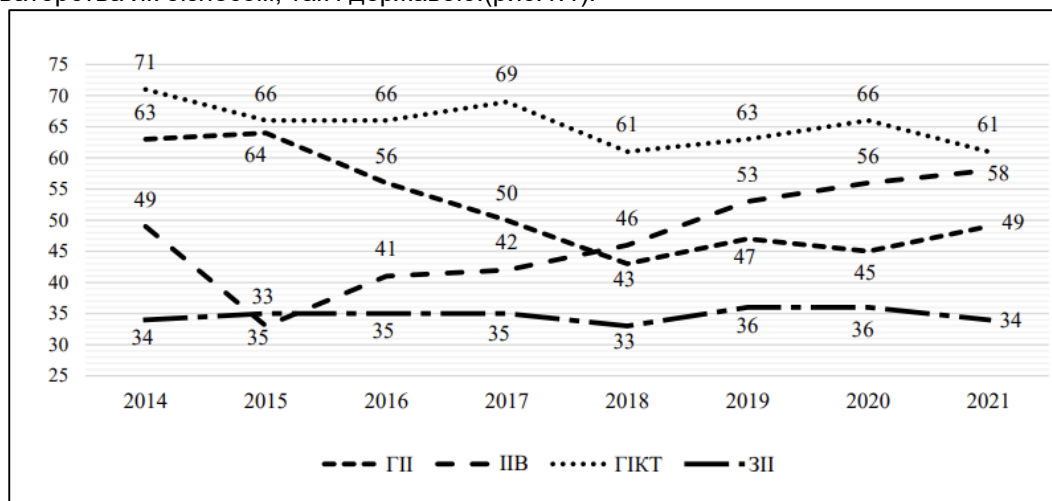

Рис. 1.Рейтинги України за індексами інноваційної спроможності

Україна демонструє хороші результати по таких важливих показниках ресурсів для інноваційної діяльності як рівень освіти та наявність скороченої критичної маси державних науково-дослідних установ. Однак це не забезпечує диверсифікації у бік наукомістких товарів та послуг, а також сталого економічного зростання. Зі сторони державної політики існує вузька точка зору на інновації, за якої вони обмежуються науковими дослідженнями і високотехнологічними стартапами та взагалі не розглядаються як важіль сталого розвитку.

Також існує самостійний напрям системи міжнародних науково-технічних відносин є, безпосередньо, міжнародний обмін науково-технічними досягненнями на комерційних засадах. Це є дуже важливий і невід’ємний напрям, оскільки при такому науково-технічному обміні між різними державами-членами МНТВ створюється деяка можливість отримувати практично безкоштовний науково-технічний досвід, який позитивно вплине на подальший розвиток економіки та наукового ресурсу країни. Зважаючи на це держава стає більш економічно стійка та науково-технічно розвинута.

У сьогоденні перспективною формою реалізації технологічних новітніх змін є лізинг. Лізинг – це певна форма фінансової оренди з метою придбання головних засобів підприємствами та інших товарів фізичними і юридичними особами.

Сьогодні на засадах лізингу здійснюється 25-35% загальних капіталовкладень у розвинених західних країнах.[4]

Також обговорюючи дане питання слід зазначити, що міжнародні науково-технічні відносини напряму пов’язані з двома факторами, які будуть впливати на привабливість країни у співпраці з нею. Перший та основний фактор являє собою міжнародну торгівлю, вона охоплює обмінну діяльність різними послугами товарами. Основна характеристика міжнародної торгівлі полягає у купівлі-продажі. Чим більше країна-постачальник може запропонувати послуг та товарів, тим більше буде зацікавлена країна-покупець, таким чином обидві сторони даних купівельно-продажних відносин задоволені у своїх потребах. Другий фактор також не менш важливий це – світовий ринок послуг. Він також представляє собою певну форму відносин обміну, які реалізуються на основі міжнародного поділу праці та інших різноманітних форм міжнародних економічних відносин, де основним товарним об’єктом являються самі послуги різних видів та форм. Для конкретної держави-постачальника це є своєрідна платформа на якій вона повинна зацікавити іншу державу-покупця укласти угоду про обмін, при чому формою оплати послуги може виступати як і фінансові вклади, так і безпосередньо самі послуги держави-покупця.

Аналізуючи участь України в міжнародному науково-технічному співробітництві можна дійти висновків, що на жаль, на даний момент в зв’язку з військовим станом в країні Україна не приймає достатньо активну участь у МНТС. Саме тому позиція нашої держави у такому виді співпраці є низькою та не продуктивною. Щоб покращити дану ситуацію потрібно :

1 – Збільшити кількість витрат на науку та научні процеси, адже це на пряму впливає на нашу привабливість у співпраці з іншими державами;

2 – Зацікавленість, та активна участь України у міжнародних акціях, спрямованих на покращення та стабілізацію економічної та не тільки, ситуації у світі;

3 – Необхідно створити власне МНТС, яке покращить економічну ситуацію в державі.

Таким чином, однією з головних цілей при покращенні МНТС в Україні є – безпосередньо, активна участь у економічних міжнародних процесах світу, яка забезпечить економічне зростання та науково-технічний прогрес у країні.

Список використаних джерел:

1. Т.В. Писаренко, Т.К. Куранда Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2021 році: науковоаналітична доповідь – К.: УкрІНТЕІ, 2022. – 93 с
2. Інтеграція міжнародної діяльності в наукову сферу України [Електронний ресурс]. URL: <http://www1.nas.gov.ua/rsc/psc/worldwide/Pages/default.aspx>.
3. Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку [Електронний ресурс]. URL: <http://wdc.org.ua>.
4. Науково-технічне співробітництво у світовому господарстві: стан, форми та напрямки розвитку [Електронний ресурс]. URL: <http://kimo.univ.kiev.ua.htm>.